

ЯЦИШИН М.М.,
*Волинський національний університет
імені Лесі Українки*

ЯЦИШИН Ю.М.,
*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ І ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Україна після проголошення незалежності веде пошук власного місця в європейських інтеграційних процесах. Ключовим напрямом зовнішньої політики нашої держави та її стратегічним курсом визнано вступ до ЄС. Головним зовнішньополітичним пріоритетом України у середньостроковому вимірі визначено отримання статусу асоційованого члена ЄС. Ідея європейського вибору позитивно сприймається більшістю політичної еліти і населенням України. Її євроінтеграційні прагнення співпадають з необхідністю модернізації і радикального реформування практично усіх сфер суспільного життя. Досягнення відповідності держави й українського суспільства основним критеріям членства в ЄС є головним довготерміновим завданням євроінтеграційного курсу.

Важливим досягненням на євроінтеграційному шляху України є формування договірно-правових і політичних засад співробітництва з ЄС. Базовим документом, який визначив правовий механізм двостороннього економічного, фінансового, соціального й культурного співробітництва, розвитку політичного діалогу, стала Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейським Співтовариством та державними-членами (УПС) – багатостроковий міжнародно-правовий акт, підписаний 14.06.1994 р. у м. Люксембурзі Президентом України і Головою Європейської комісії та представниками держав – членів ЄС. Верховна Рада України ратифікувала УПС 10.11.1994 р. Угода набрала чинності 01.03.1998 р. [1, 168-169].

Після набуття чинності УПС був сформований інституціональний

механізм двостороннього співробітництва на різних рівнях – від найвищого до експертного. Однак у підходах сторін до кінцевої мети розвитку співробітництва між Україною і ЄС зберігається асиметричність. На відміну від України, яка оголосила входження до ЄС стратегічною метою державної політики, в офіційних документах ЄС не висловлювалася точка зору щодо членства України в цій організації. Спільна позиція країн ЄС щодо України зводилася до підтримки розвитку демократії та економічного реформування, поглиблення економічної взаємодії і була підтверджена на Гельсінському самміті Євросоюзу 11 грудня 1999 р.

У другій половині 90-х рр. ХХ ст. в Україні здійснено кроки щодо внутрішнього забезпечення євроінтеграційного процесу, зокрема розпочато роботу з гармонізації законодавства України з нормами та стандартами ЄС. Історичної ваги подією на цьому шляху став вступ України до Ради Європи в 1995 р., коли вона взяла на себе досить відповідальні зобов'язання перед міжнародною спільнотою. Для їх вирішення указом Президента України від 11.06.1998 р. №615/98 затверджено Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу [2, 87]. Відповідно Кабінет Міністрів України своєю постановою від 16.08.1999 р. ухвалив Концепцію адаптації законодавства України до законодавства ЄС [3, ст. 1735]. З цією метою Кабінетом Міністрів України було затверджене Положення про Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства ЄС, а указом Президента України – склад Національної ради з цих питань.

У кінці 90-х рр. ХХ ст. відбувся процес переосмислення концептуальних і тактичних прорахунків, допущених Україною на євроінтеграційному шляху. Ейфоричні настрої минулих років змінилися реалістичним усвідомленням того, що період адаптації України до політико-економічних вимог ЄС буде тривалим процесом. Невідповідність розвитку демократичних інституцій і стану громадянського суспільства європейським стандартам, низький рівень економічного розвитку, валового внутрішнього продукту і доходів на душу населення, повільні темпи реформ, які до того ж були недостатньо

скоординовані із завданнями європейської інтеграції, та інші прорахунки суттєво віддалили перспективу не тільки повного, а й асоційованого членства України у Європейському Союзі. Стало цілком очевидним, що лише проведення глибоких і рушійних реформ, послідовна демократизація суспільства можуть кардинально змінити цю негативну тенденцію і матеріалізувати гасло руху в Європу. З цією метою 14.09.2000 р. прийнято указ Президента України “Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу” [4]. Програма стала головним виразником загальної стратегії держави на шляху наближення України до Європейського Союзу за всіма без виключення напрямками співробітництва.

Висновки. Як свідчить історико-правовий аналіз правового й інституціонального закріплення співробітництва України й ЄС, у теоретичному плані створено практично всі необхідні умови для успішного розвитку цього процесу. Крім того, експерти прогнозують появу нових можливостей співробітництва України і ЄС у зв’язку з виникненням обопільного інтересу до сучасних проблем європейського і світового розвитку. Водночас можна очікувати й негативного впливу розширення ЄС на певні сфери співробітництва з Україною, що пов’язано зі змінами регулятивного режиму у відносинах з нашою державою, згідно з нормами, правилами і процедурами ЄС.

Література

1. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл. – Т. 6: Т-Я. – 2004. – 768 с.
2. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу: указ Президента України №615/98 від 11 черв. 1998 р. // Офіційний вісник України. – 1998. - №24. – С. 870.
3. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 16.08.1999 р. № 1496 // Офіційний вісник України. – 1999. - №33. – Ст. 1735.
4. Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу: указ Президента України від 14.09.2000 р. №1072/2000 // Урядовий кур’єр. – 2000. -

№82-83. – 17 вересня.